مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۶/۰۱/۱۲

د جورج فوستر یون لیک: له بنګاله تر لندن سفر

(۳ برخه)

د لومړي ټوک مطالب

له کلکتې تر کشمیر پورې لاره

د هندوانو د اسطورې لنډه شرحه

د روهیلیه، شجاع الدوله او سیکهانو لنډ تأریخ

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

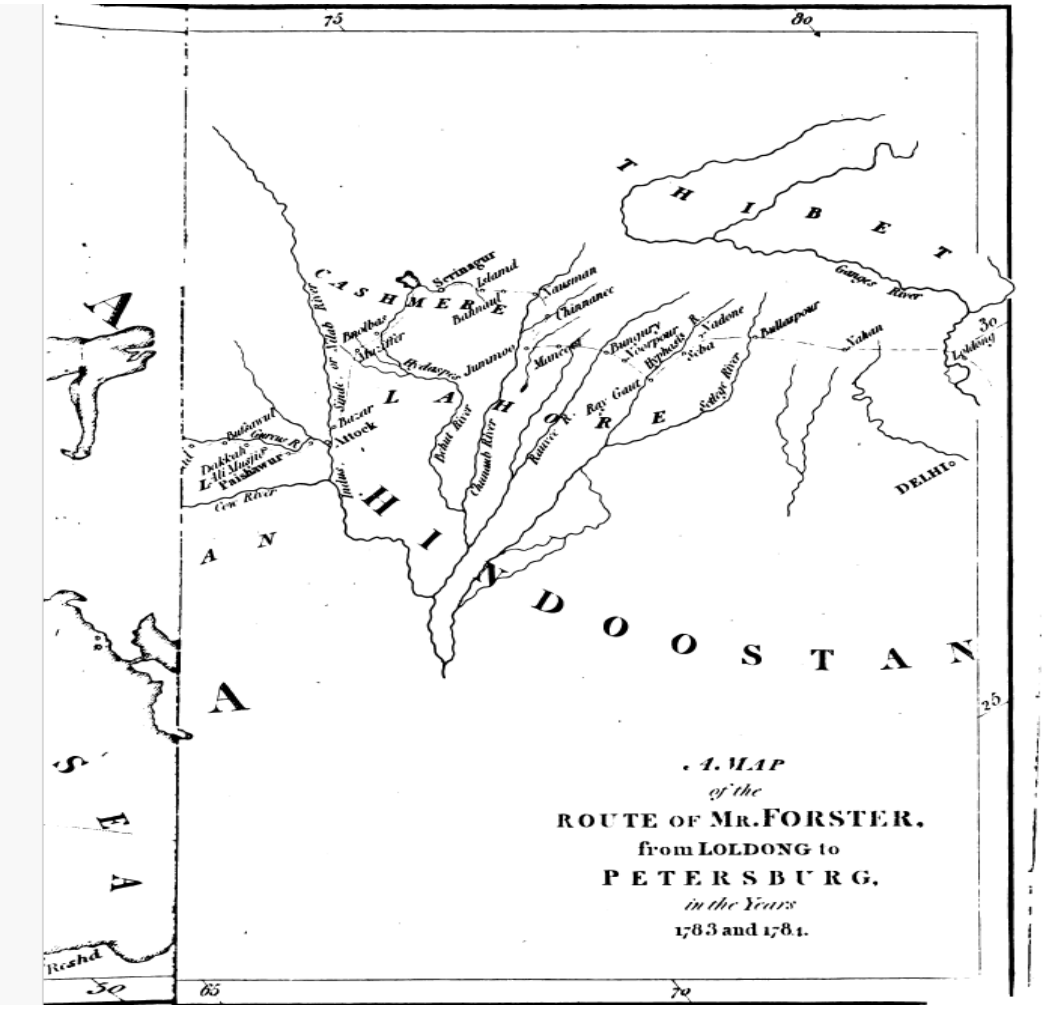

د فوستر سفرونه

لومړی لیک

بنارس، د آګست ۳۱، ۱۷۸۲ز

محترم ښاغلیه!

وروسته له دې چې د هندوانو د اساطیرو په هکله د یوې لنډې څېړنې لپاره مې پرېکړه وکړه نو لومړی مې بنارس ته د سفر پرېکړه وکړه، دغه ښار ته د تللو لپاره مې لازم اجازت ترلاسه کړ. زه په دې باور یم چې زما د سفر له روایت او راټولو سویو معلوماتو او لید لوریو څخه به خوند واخلئ. له همدې کبله خپل تجربیات له تاسو سره شریکوم او له

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

تاسو غواړم چې زما په شان د يوه ناآشنا او نابلد سړي [1] لپد لورى هم په پام کې ولرئ، په دې معنى چې ښايي زما ملاحظات او استنتاجات ناسم او نادرست ټکي ولري خو هېڅکله دا موخه نـهٔ لرم چې حقيقت په نادرسته بڼه بيان کړم.
د مې د مياشتې په ۲۳ نـېټې له کلکتې وخوځېدم او په بله ورځ يې سوک ساګرSooksagur ته ورسېدم. دا يوه کرونده ده چې په ښاغلو کرافتس او لينـاکس Crofts and Lennox پورې اړه لري، دا کرونده ارزښتناکه او په چټکۍ مخ په ودې ده. دغو ښاغلو په دغه ځای کې د سپينو ټوکرانو د توليد يوه فابريکه جوړه کړې ده چې کمپنۍ په کې په کلنې ډول شاو خوا دوه لکه روپۍ پانګه اچونه کوي. ددې ترڅنګ دوی د خامو وربشمو د توليد لړۍ هم پيل کړې او د مخ په ودې او پرمختګ هيله مندي ورڅخه ښکاري او زه د زړه له کومې هيله مند يم چې ددغو ځايونو د شاباش وړ ځښتنانو هڅې به ګټورې پايلې وزيږوي. په دې کروندې کې د الکهولي څښاکو د پام وړ اندازه هم توليدېږي او سره له دې چې تر ډېره د امريکايي رَم American Rum شرابو ته ورته والى لري خو کيفيت يې تر امريکايي رَم ټيټ دئ.
د هالند د جګړې له پيل راوروسته د دغو شرابو په تقاضا کې د پام وړ ډېروالى راغلى دئ. دا فابريکه د بتاويا [2] د شرابو (عرق) [3] په شان ګڼې موخې لري او دا هيله مندي سته چې د بنګال ولايت دې د دغو توليداتو له فعال خرڅلاو څخه بې شمېره ګټې ترلاسه کړي. د هغو کسانو د قدر پېژندنې لپاره د دولت هر اړخيز او عادلانه ملاتړ ضرور دئ چې د ارزښتمندو صنايعو د معرفې له لارې د خپل هېوا د سمسورتيا په لارې کې مرسته کوي. ددې تر څنګ ددغسې لاسته راوړنو د خپرولو کار او د خپلو هېوادوالو په منځ کې د تقليد د روحيې پياوړي کول ضروري او د دې ټکي ډاډمن کول مهم دي او نوښتګر د هغوی د نوښتونو او سختو کارونو له کبله د ستاينو وړ دي دا ټولې چارې د ناظرو او د ځارونکو کسانو پر اوږو دئ. دې ټکي ته مو بايد پام وي چې دغه نوښت د بنګال د حکومت ځانګړې پاملرنه ځانته اړولې ده چې ددغسې ګټورو پروژو د پرمخ وړلو او هڅولو لپاره يې پياوړې ژمنه له ځانه ښودلې ده.
انګليسان نبايد ځانونه ددې هېواد مؤقت استوګن وګڼي. دوی عملاً ددې ځای په اصلي حاکمانو بدل سوي دي. ددوی کړۀ وړۀ او چارچلند نبايد په لنډ مهالو او زودګذرو ملاحظاتو ديکته سي. د هغې پر ځای دوی بايد دا ټکی تشخيص کړي چې د خلکو سوکالي او ثروت د عمومي ګټو د پياوړتيا لپاره ضروري دي. له دې کبله دوی بايد په هر اړخيزه توګه د خلکو د اړتياوو ملاتړ وکړي او د هغوی هڅو ته دې وده ورکړي. دغه ډول ګټور او محتاطانه چارچلند د خصوصي او عمومي سوکالۍ له ودې سره مرسته کوي او د هغو خاصو اقداماتو لپاره د داسې يوۀ جبراني اقدام په توګه عمل کوي چې ممکن د بيا دقيقې ارزونې پر وړاندې مقاومت ونـهٔ لري او ملي اعتبار به يې مخکې له مخکې مکدر کړی وي. ددې موضوع د شرحې لپاره زه اړ کېږم چې د بنګال د کورنۍ او باندنۍ سوداګرۍ ډاينامېک راوسپړم او همدا شان په ټوله سيمه کې د پولې دوران د پراخ او هر اړخيز کېمود اړخونه راوسپړم.
مخکې له دې چې بنګال د انګليسانو له خوا تصاحب سي، هغو بېلابېلو هېوادونو چې له دې سيمې سره يې سوداګري درلوده مؤظف ول چې د ترلاسه کېدونکو اجناسو لپاره فلزي مسکوکات ورکړي ځکه يو شمېر محدود اقلام ول چې سيمه ييزو استوګنو وګړو په سوداګرۍ کې جنس په جنس مبادله کوله. د سوداګرۍ دا بڼه د هند لپاره ډېره ګټوره وه او

[1] - مؤلف د مدراس د بنسټ ملکی مأمور دئ.

[2] - Batavia

[3] - arrack

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

همدا احتمال سته چې دلته دې ډېر سړۍ او سپين زر راتول سوي وي او دې لړۍ تر يوې نيمې پېړۍ پورې دوام کړی دئ. خو له دې سره سره، په بنګال کې د انګليس د حکومت له استقرار وروسته د سوداګرۍ دغسې يوه سيستم ته اړتيا لږ سوه. د سيمه ييزې کارګو او د عمومي مصارفو د پوښښ لپاره توليد سوی عايد کافي وو. په پايله کې بنګال ته د فلزي مسکوکاتو د سيلاب يوه دروازه په اغېزمنه توګه وټړل سوه. په دې توګه مورِ به وروسته وګورو چې په سيمې کې سياسي بدلونونه د انګليسانو په ګټه ول، له نورو اروپايي هېوادونو څخه دې ورته وارداتو کې چې له بنګال سره په سوداګرۍ کې ښکېل دي د پام وړ لږوالی راغی. هغوی د خپلو موجودو اجناسو د پلورلو د مشخص کولو لپاره په دې بريالي سول چې له انګليسانو څخه د پام وړ مالي سرچينې ترلاسه کړي چې ورباندې په اروپا کې پورونه تاديه کړي. ددې ترڅنګ بنګال د خپلې کورنۍ سوداګرۍ په ډاينامېک کې د مسلمانانو د اقتدار د انحلال له کبله د پام وړ بدلونونه تجربه کړي دي.

سيمه ييزو شهزادګانو او د ښېلابېلو رياستونو رييسانو له خپلو بې شمېرو ملازمينو سره د پام وړ ماهرو کارګرانو ته د ثابت کار زمينه برابره کړې ده. دغه صنعتګر خپلو مشتريانو ته د مجللو اقلامو ټولګه توليدوي لکه د سرو او سپينو زرو زرين منسوجات چې پېچلي نقش او نګارونه لري، ساده کتان د ښايسته ورېښمو ښېلابېل ډولونه او نور مجلل آسايي اقلام چې طبيعتاً د تجملي ژوند او ثروت په دليل د پام وړ ګرځي او خپلو اربابانو ته يې وړاندې کوي. دغه مسلمان يا هندو مشران يا لېرۍ کړل سوي او يا يې خپلې پخوانۍ سرچينې له لاسه ورکړي دي. په پايله کې هغه صنعتګر چې ددغو شتمنو او متنفذو مشرانو د ملاتړ تر سيوري لاندې يې وده کړې وه د معيشت د کمبود په دليل يا له خپلې سوداګرۍ څخه لاس پر سر سوي او يا له سيمې وتلي دي. پايله دا سوه چې د کم – پيدا لاسي صنايعو ښېلابېلې برخې په څرګنده سقوط سي ان تر دې کچې چې يو شمېر ډېر معتبر محصولات اوس د تأريخ په پاڼو کې ورک سوي دي. د مغولو او د فارس د بې نظمو امپراتوريو خوار حالت اوس ددې جوګه نه دئ چې د اصفهان او د ډيلي د عظمت د مهال په شان بنګالي توليداتو ته اړتيا ولري دا اړتيا اوس بيخي پيکه سوې ده. دا ټکی د پام وړ دئ چې د مغولو دربار هم د خپل عظمت او هم د خپل ثروت له اړخه له ټولو نورو ملتونو څخه پرمخ تللی دئ. په اکثريتو ولايتونو کې خورو ورو بولندويانو د خپلواکو حاکمانو دودونه او آداب منلي دي او ددوی مجللي جامې عمدتاً په بنګال کې توليد کېږي. له دې کبله دا خبره به منطقي وي چې دا نتيجه واخلو چې ددغسې يوې سوداګرۍ توقف بې شکه چې ژور عواقب لرلي دي. ددې توضيح تر څنګ چې د سوداګرۍ دغې پېښې چې د بنګال سوداګريز کيفيت ته يې د پام وړ بدلون ورکړ بايد ووايم چې زه د کوم ځانګړي تخصص لرونکی نـۀ يم چې ادعا وکړم چې ګڼې دا هېواد له پراخ تاوان سره مخامخ سوی دئ. خو دا امکان سته چې رامنځته سوی تاوان به اروپا ته د کلنيو صادراتو په ډېريدو سره جبران سي.

دغـۀ هېواد ته د اروپايي کرنسۍ او غير مسکوکو فلزاتو لکه د سرو او سپينو زرو د خښتو راتګ ته په کتو چې د سيل په شان راوړل سول او همدا رنګه هغه عوامل چې ددې سوداګرۍ د توقف لامل سول غواړم دلته په بنګال کې د مسکوکاتو د ضرب د کميدلو په اړه بېلابېل نظريات شريک کړم؛ دا هغه وضعيت دئ چې له ډېرو وختونو راپه ډېخوا د اندېښنې وړ دئ. د مسلمانانو د حکومت پر مهال له خصوصي ثروت څخه په هماغه سيمه کې ګټه اخيستل کېده چې هلته لاس ته راغلی وو. حال دا چې دداسې ثروت راتوليدل يا تراکم ممکن له ظلم او زور زياتي سره بدرګه وو، ددې ثروت سريع او چټک چلند د تجمل د متعددو مجراګانو له لارې تر سره کېده چې په پای کې پرته له دې چې د پيسو

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

عمومي ارزښت لږ سي د سيمې په ښايسته او ښکلي کولو کې يې مرسته کوله. کولی سم دا ادعا وکړم چې په دولتي او خصوصي بنسټونو کې د اروپايانو پانګه اچونه ددې لامل سوې چې د صنعتګرو او کارګرانو اړتياوې په کافي اندازه تأمين سي. خو له دې سره سره غواړم دا خبره هم وکړم چې دغه لګښت د پخوانيو پادشاهانو له هغو لګښتونو څخه زښت ډېر لږ دئ چې هغوی د جوماتونو، حمامونو او د هندوانو د معابدو په ودانولو د اوبو د زيرمه کولو د ځايونو او د پراخو باغونو په جوړولو ، او د مجللو خصوصي ودانيو ټولګو ودانولو ته اختصاصولي. دغه ډول لګښتونه د اروپايانو له لېوالتياوو او ګټو سره مناسب نه دي چې له هر ډول مذهبي شور او مېني څخه محروم دي تر څو د خلکو زړه او رضايت تر لاسه کړي او نـۀ داسي کومه هېوادپاله انګيزه لري چې په هند کې تأريخي ميراثونه رامنځته کړي. ځکه اروپايان ځانونه ددې ځای مؤقت استوګن بولي او دې ته لېوال دي چې بېرته خپل هېواد ته ستانـۀ سي او د خپلو هڅو له ګټو څخه خوندونه واخلي.

اروپا ته د عمومي حوالو له لارې د انګليسي مالونو کافي نـۀ لېږل او داسي معاملات چې اغلب وختونه د پام وړ تاوانونه له ځان سره مل لري د شرکتونو استازي او خصوصي سوداګر دې ته اړ باسي چې د پيسو صادراتو ته لاس واچوي. له بلې خوا ښايي هغوی دې ته لېوال وي چې خپلې نقدې پېسې په باندنيو صندقونو کې پانګه کړي خو دا کار ددوی د دښمنانو يا لږ تر لږه ددوی د سيالانو د بډای کېدلو لامل ګرځي. پر عمومي حوالو ددغـۀ محدوديت مضر اغيز په ژوره توګه تجربه سوی دئ او په انګلستان کې اړوندو مقاماتو ته يې خبر ورکړل سوی دئ. ددې هيله کېږي چې د هند له لارې د مالونو د اغېزمن لېږد د آسانتيا لپاره ګامونه اوچت سي او په پايله کې يې نور دې ته اړتيا پېښه نـۀ سي چې څوک دې د ګرانبيو فلزاتو د تاوان زيړوونکو صادراتو ته زړه ښـۀ کړي او يا په راتلونکي کې د باندنيو عواملو لاس وهنه له منځه ولاړه سي. په هند کې راټوله سوې خصوصي پانګه هندي محصولاتو ته اختصاص سوې او ورپسې اروپا ته لېږدول کېږي چې د حوالو ژمنه يې سوې وه. له دې کبله د هر ډول غير مترقبه آفت او بلا د مخنيوي لپاره څرګنده ده چې په اروپا کې ددغو سوداګريزو کڅوړو پلورل د ختيځ هند شرکت ته اجازه ورکوي چې پر خپلو مالي ژمنو عمل وکړي. د بنګال د ستر ذاتي ثروت په ګواهي ددې ټکي ويل ضرور دي چې ددغه ولايت ثروت بايد ددغه ولايت د ميليونونو وګړو او د کورومندل او ماله بار Coromandel and Malabar د سمندري غاړو په مټ پياوړی سوی وي او د کورنيو او باندنيو شخړو او له چين او بنکولن Bencoolen سره د سوداګري له کبله بايد د يوې شپيته تر اويا کلنې دورې په لړ کې يې تراکم موندلی وي.

د اورنګزيب* له مړينې وروسته تر هغه وخته پورې چې مور په هند کې حضوري استقرار پيدا کړ، مغولي امپراتورۍ وکولی سول خپله واکمني د پام وړ کچې پورې وساتي. د همدې مودې په اوږدو کې له بنګال څخه تر لاسه سوی عايد په اعتمادي ډول هم د کرنسۍ په ښې او هم د پولي حواله جاتو ♣ له لارې د امپراتورۍ خزاې ته لېږدئ. اوس څرګنده سوې چې دغه ډول لېږد د پام وړ پولي کمبود رامنځته کوي او ډېرې کسان، ان هغوی چې د پام وړ پانګه لري، د باندنې لګښت په مديريت کې له ستونزو سره مخامخ کېږي. حال دا چې د بنګال سمندري سوداګري له ځانه هغه خوند او رنګ نـۀ ښيي چې يو وخت به يې اورپايان د سمندري غاړو په سوداګرۍ پورې محـدودول؛ په کلکته کې يوه خوځنده

* دغه سلطان په ۱۷۰۷ز کال کې مړ سوی دئ.- ليکوال

♣ يوه کرور روپۍ يا يو ميليون پوند سترلينګ د يوۀ کال په اوږدو کې له بنګال څخه ډيلي ته استول سوي دي.- ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

او مهمه سوداګري مخ په ودي ده. هغه پرمختللي سوداګري چې يو وخت ددي بندر او د « پيګ، سيام او مالي» [4] جزايرو تر منځ موجود وو اوس په کي د پام وړ کموالی راغلی دئ. داسي ښکاري چې دا سوداګري اوس د بشپړي پاشل کېدلو په درشل کي ده مګر دا چې که کوم مطلوب بدلون په چټک ډول سره رامنځته سي او ويې ژغوري. د سوداګرۍ دغه برخي لکه د سپينو زرو خښتي يا غير مسکوک سپين زر ، د سرو زرو ذرات او قيمتي ډبري بنګال کي نوی وپېژندل سوي او چلند يې وموند او بيا له بنګال څخه په عوض کي يې خام او پسولل سوي وريښم، زيږ کتان، تریاک او پوتاسيم نايتريت يې صادرول. همدا شان ادعا سوې چې په دې وروستيو کلونو کي د بنګال سمندري سوداګرۍ د اقتصادي تحريم له کبله تاوان ولید په بله وينا د باندنۍ مالګي پر وارداتو باندې يې لوړه ماليه ولګوله. دغه محدوديت ددې لامل سوی چې د بېړيو په شمېر کي لږوالی راسي او د غلاتو صادرات چې پخوا په کلني ډول د کلکتې د بندر له لارې کېدل لږ کړي. حال دا چې ممکن پر باندنۍ سوداګرۍ به يې منفي اغيز پرېښی وي خو د ګنګا د مالګې له حاصل څخه عايد په دې وروستيو کلونو کي د همدغه محدوديت له کبله خپلې پخوانۍ کچې ته رسېدلی دئ. ښايي دا به ناميد کوونکي او مسلماً ناعادلانه وي چې د يوۀ ملت تقصير يا چلنجونه چې ورسره مخامخ دئ پرته له دې چې برجسته سويو مسايلو ته د باالقوه حل - لارو وړانديزونه ولرو، هغه دې عامه ارزوني ته وړاندې کړو . زما سيمه ييزه پوهه ما ته دومره اجازه راکوي چې ادعا وکړم چې په هندوستان کي د برتانيې د واکمنۍ ودې نهايتاً د بنګال له پرمختګ او سوکالۍ سره غوټه خوړلې ده. له دې کبله نبايد هېڅ هڅه درنده او د انديښنې وړ ونۀ ګڼل سي او د عايد د ډېروالي او يا د سوداګرۍ د پياړوتيا په لاره کي هېڅ معقوله ستراتيژي نبايد له پامه وغورځول سي.

د مې د مياشتې په ۲۹ نېټې زه «برهامپور» [5] ته ورسېدم. په دې فرقه کي چې يوه پراخه او هوسا فرقه ده، د سپاهيانو درې ليواګاني او د اروپاييانو يو غټ ځای پر ځای دئ. د جون د مياشتې په ۱۵ نېټې «مرشد آباد» [6] او شاو خوا سيمو ته يې د تفريحی او چکر لپاره ووتلم. غوښتل مې له داسي ځايه ليدنه وکړم چې همدلته جذابي ستراتيژۍ جوړې سوې او له يوې ناکراري دورې وروسته چې له وينو بهونو او دسايسو سره مل وې انګليسان يې په دې توانمند کړل چې په دې بډای هېواد باندې تسلط پيدا کړي.

له ښاره کوز د يوۀ مايل په واټن د سيند په هاغه بله غاړه کي د «علي وردي خان» [7] قبر دئ چې په هند کي د «مهوبَت جنګ» [8] **[ښايي محبت** جنګ وي – ژ] په نوم هم شهرت لري. مهوبت جنګ/ محبت جنګ د يوۀ سرتېري او د يوۀ سياستمدار په توګه د خپلو وړتياوو په مرستې وکولی سول چې ځان له خصوصي وضعيت څخه د بنګال تر «صوبه داری» [9] پورې ورسوي. نوموړی تر اتو کالو پورې د مرهټه وو پر وړاندې وجنګيدۀ او له ډېر سختو سرښندونکو جګړو وروسته مجبور سو چې هغوی ته د«کټک» [10] ولسوالۍ ګاني ورپرېږدي.

---

[4] - Pegue, Siam, and the Malay islands

[5] - Berhampore

[6] - Mooreshedabad

[7] - Ali Verdy Khan

[8] - Mahobut Jung

[9] - Subahdarry of Bengal

[10] - Kuttack

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

د مهوبت جنګ مقبري ته نېږدي د هغه د وراړۀ سراج الدوله قبر پروت دئ؛ د سراج الدوله څېره د انګلستان په تأريخ کي په دي دليل شهرت لري چي د «فورت ويليم/ د ويليم کلا» [11] يي نېولي وه. په دي پېښي پسي سراج الدوله بدمرغه فرقه په يوي تنګي کړۍ کي را ايساره کړه چي اکثريت کسان په کي د سختو شرايطو له کبله له منځه لاړل. ددغۀ ځوان برخليک د نورو شرقي شهزادګانو برخليک منعکس کوي، په ځانګړي توګه د هغو شهزادګانو د برخليک په شان چي له سقوط او زوال سره مخامخ دي. سراج الدوله د «پالسي» [12] په جګړي کي د مير جعفر له خيانت سره مخامخ سو او لږ وروسته د مير جعفر په وسيلي ترور سو. که د مير جعفر کړو وړو ته د طبيعي عواطفو له کړکۍ يا د شخصي شرافت د اصولو له منظره وکتل سي شک نه سته چي دا کړۀ وړۀ عميقاً ناقص کړۀ وړۀ ګڼل کېږي. مهوبت جنګ په دي لټه کي وو چي مير جعفر به ددۀ ځای ناستي ته وفادار پاتي سي او د همدي لپاره يي ورته لوړ دولتي مقام ورکړ او داسي لاره يي جوړه کړه چي ددۀ له خور سره وادۀ وکړي. ددي ترځنګ مهوبت جنګ د مرګ په بستر کي پروت وو چي د ځوان نواب ساتنه او پالنه يي مير جعفر ته وسپارله. مهوبت جنګ [13] بايد د تيرو شخصي تجربو له مخي دا خبره تشخيص کړي واى چي هيڅ پيوند دومره پياوړي نه دئ چي وکولى سي جاه طلبۍ ستر - ځواک ته په خپل ځان کي ځای ورکړي په ځانګړي توګه هغه پيوندونه چي د يوۀ آسيايي په وجود کي دننه پراته دي او خپلي مخي ته پراته هرډول خنډونه له منځه وړي.

هغه ملايان چي د مړيو د دعاګانو لپاره دلته مؤظف سوي دي وايي چي د سراج الدوله کونډه په ځلونو ځلونو دي مقبري ته راځي چي د خپل مړۀ سوي خاوند لپاره د عزا ځانګړي مراسم تر سره کړي. د حکومت د کارځای د بدلون له کبله مرشد آباد اوس له ځانه د ځرګند فقر او زوال نښي ځرګندوي؛ چي نسبتاً نوى ښار دئ. دا ښار يو وخت د بنګال د «صوبه ګانو» [14] ښار وو، او تر تېر نېږدي وخت پوري به يي په «راج محل»[15] کي دربار جوړاوۀ چي د سيند د بلي غاړې په سل مايلۍ کي موقعيت لري. اوسني صوبه دار مبارک الدوله د مير جعفر لمسى او د نواب «ميرن» [16] زوى دئ چي د راپورونو له مخي طبيعي تندر وربانديي لويدلى وو او اوس د کمپنۍ له خزاني څخه د کال شپاړس لکه روپۍ تر لاسه کوي. په دۀ کي د قدرت د نيولو او جاه طلبۍ نښي نۀ ليدل کېږي او په خپلي اوسني وندي او دندي کي نسبتاً له مزاحمته ليري سړى دئ. په بنګال کي د متصرفاتو د لاسته راوړلو د هڅو په لاره کي د انګليس ملت د مبارک الدوله له کورنۍ څخه د پام وړ ملاتړ تر لاسه کړى دئ. له دي کبله دغه شهزاده ته دي د محدودو مالي ملاحظاتو له کبله نه منصرفه کېږي. سره له دي چي له هغه سره د ځانګړي لطف او د پام وړ پاملرنې پر بنسټ چلند کېږي خو ورسره ښکاري چي د مشقت او رنځ د شيبو تجربه ورسره ملګري ده پرته له هغي به يا له عاطفي حساسيت څخه په بشپړ ډول بې برخي

---

[11] - Fort William : د ويليم په نوم دوه کلاګاني دي. اصلي کلا په ۱۶۹۶ز کال کي د شرق الهند د کمپنۍ له خوا جوړه سوه او يوه لسيزه ځي ونيوله چي جوړول يي بشپړ سول. په ۱۷۰۰ز کال کي دا کلا د پادشاه ويليم په نوم ونومول سوه. په ۱۷۰۱ز کال کي د همدي کلا په سويل ختيځ کي ګارنيزيون ته د يوي کلا د جوړولو پلان جوړ او کار يي په ۱۷۰۲ز کال کي پيل او په ۱۷۰۶ز کال کي پای ته ورسيد او د ويليم د کلا په نوم ونومول سوه. د بنګال نواب سراج الدوله په ۱۷۵۶ز کال کي دا کلا ونيوله. نوموړي ښار د لنډ وخت لپاره نيولى وو او نوم يي وربدل کړ او د «علي نګر/ الي نګر» نوم يي وربانديي کښېښود. - ژ

[12] - the battle of Plassey

[13] - هغه قدرت ته د رسېدلو په لاره کي په بريالۍ توګه د دسيسې او خيانت له ببلابېلو ابزارو څخه استفاده وکړه. ليکوال

[14] - Subahs of Bengal

[15] - Rajaj Mahal

[16] - Nawab Mirun

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ

وي او يا د هغه د بيان توان نـۀ لري. په مرشد آباد کي د پام وړ ودانۍ نـۀ په سترګو کـېږي : يوازينۍ ودانۍ چې د چا پام ورته اوړي د مير جعفر، د هغه د بيګم او د نواب ميرون مقابر دي.

نور بيا

د ژباړونکي يادونه

قدرمنو لوستونکو! د ښاغلي رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ